

GIESMĖ V.¹

Teesie Tavo valia kaip Danguje, taip ir žemėje

Teesie Tavo valia, DIEVE! o, kaip apgaulingai
„Teesie Tavo valia“, sako tas, kuris nusikalstamai šėlsta!
Ak kaip piktžodžiautojo burna šią Maldą loja!
Juk tu, Pone Šventas, nekenti nuodėmės per amžius.

Teesie Tavo valia kaip Danguje, taip ir žemėje!
O kad taip tarp žmonių, kaip tarp Šventųjų!
O kad taip pasaulis paisytų Tavo įsakymų, kaip valią
Tavo visokeriopai pildo esantys Danguje.

Teesie Tavo valia DIEVE! visą laisvę savo,
kurią iš tavo rankų gavau, gražinu į tavo rankas:
o jeigu mano luošumas vis dėlto imtų spyriotis,
tegul Tavo gerumas neklauso, prašau Tavęs nuolankiai.

Baimė ir nerimas įtraukė mane kaip banga,
kai lenkiau pirštus skaičiuodama savo dienas ir amžių praėjusį,
kuriame, ak! netinkamai gyventa! nuo Tavęs, versmės
gyvojo vandens, iki Egipto [vandenų] piktas noras mane nuviliojo²!

Kur pažvelgiu, kur pasisuku, kur ausį pakreipiu,
regis, visa kas dėl mano savivalės priekaištuoja:
kad ne kartą pamečiau Tavo Šventą valią,
ne kartą kvailai murmėjau nepatenkinta savo dalia.

Teesie Tavo valia, šaukia saulė be perstojo,
tą patį nekintamai šaukia Mėnuo besikeičiantis;
teesie Tavo valia, pulkas žvaigždžių ir planetų šaukia;
teesie Tavo valia, šaukia visa Dangaus erdvė.

Tavo valią ir įsakymą junta Neptūnas kurčias,
Tau pašaukus vėjai suklūsta;
ugnis ir žemė; visut visi elementai;
vienu balsu šaukia: Teesie Šventa tavo valia!

¹ Verčiant eilėraščių skyryba norminta, tačiau palikti saviti poezijos prasmę moduluojantys Benislavskos dvitaškiai ir kabliataškiai. Buvo diskutuojama dėl žodžio „Pan“ vertimo: versti dabartinėje vartosenoje nusistovėjusiu „Viešpačiu“ ar anachronistiškai skambančiu „Ponu“. Remiantis senąja lietuviakalbe religine poezija bei siekiant išlaikyti aktyvų semantinį turinį, dauguma atvejų (kai atsiskleidžia netarpiškas kalbančiosios ir Dievo santykis) pasirinktas žodis „Ponas“, likusiais atvejais – „Viešpats“.

Dėkoju padėjusioms verčiant Brigitai Speičytei ir Aidai Ažubalytei.

² Matyt, čia laisvai interpretuojama Senojo Testamento istorija apie žydų tautos pasitraukimą į Egiptą. Pasitraukimo priežastis, kaip rašoma *Pradžios knygoje*, buvo bado metai, o ne „piktas noras“. Benislavska, matyt, naudoja Egipto ir nuodėmės nelaisvės paralelę.

Paukščiai neiškrypsta iš jiems paskirto kelio,
klauso Tavo valios žvėris keturkojis:
žuvys ir visoks gyvis su dvasia ir be dvasios
Tavo paiso priesakų; žmogus vienas neklauso!

Akių pakelti nedirštu, gėda veidą užlieja,
kad, nelaimingoji, nepažinau Tavo valios:
mokyk, nukreipk, padėk man ir toliau kelionėj:
idant viską daryčiau pagal Tavo valią, DIEVE.

Te visuomet su ja sutiksiu: kuo tvirčiausiai
su Tavo noru saistysiu savo darbus, žodžius ir mintis,
teims [jie] iš Tavęs gyvenimą ir mirtį
pagal Šventą Tavo valią, bet kokią valią, Pone!

Tegul valia Tavoji, DIEVE, manąja valia bus;
o manoji paskui tavąją visur ir visada teseks:
nes šviesa Tautos akies iš aukšto Dangaus
geriau įžvelgia, ko labiau man reikia.

Pajutęs valios laisvę, nežino žmogus, ko norėti,
įtikėjęs, kad tai vaistai, dažnai trokšta nuodų:
dažnai nusitvilko, akiai sugriebęs
diligėlę, tarp gėlių pasislėpusią.

Teesie Tavo valia, DIEVE! nes tikrai žinau:
iš Tautos valios išklydę žmogaus darbai
yra malkos amžinos ugnies kūrenimui,
jas velniai patenkinti renka ir į pragarą grūda.

Teesie Tavo valia, DIEVE! o, kad valios Žmogaus,
o, kad valios niekieno nebūtų per amžius!
Nebūtų, aišku, nei pragaro, nei velnių:
pragaras juk – ne kas kita, kaip tik sava valia.

Teesie Tavo valia, DIEVE! nes juo toliau kas
šiam pasaulyje nuo savo valios nutolsta;
tuo labiau nuo kelio pragaran atsimeta
ir be pastangų prie amžinosios linksmybės artėja.

Teesie Tavo valia, DIEVE! ak, kas man leis,
kas man duos jėgų iš Tautos valios ištrūkti!
Juk tikra dėl Dangaus esu! ir mano vilties
nė pats velnias savo velnystėm neišsklaidys.

Teesie Tavo valia, DIEVE! nes kaip tik šitai per amžius
Tavo valia aukščiausia siekia iš žmogaus išgauti:
valia, kuri visas valias sutvėrė ir laiko:
laiminga siela, kuri jos klausyti pasiruošusi!

Ar žaidžia Fortūna kaire, ar dešine³;
ar vėjas paliestų sparnu šiurkščiu, ar švelniu,
ar stotų ramybė, ar sužvilgėtų šarvai:
ar gyvenimas, ar mirtis išpultų: *Teesie, teesie Tavo valia.*

Teesie Tavo valia, DIEVE! nes Tavo valion
kas įsikimba, tam niekas negresia:
visa saldžiai valdai, visa mūsų
labui, ir visa vardan didesnio gėrio.

Teesie Tavo valia, DIEVE! valia nekintanti,
kuri nori, kad kiekvienas iš mūsų būtų išganytas:
kuri į Danguų veda mus Karaliaus [Kristaus] keliu;
laimingas, kuris jai nesipriešina!

Laimingas! kurio kojos noriai paskui ją eina,
tam rožėm klosis erškėčiuoti keliai:
tam niekas gyvenimo neaptemdys, tas visada ir visur
vargė turtingas, liūdesy linksmas bus.

Tas sielvartan neįkris, mėgindamas nuspėti lemties gelmę:
ar skirta būti Danguje, ar pragaro dugne, –
nes visur vienodai jam – ir pragare, ir Danguje,
kuris taip nori, kaip Tu; ir Tavęs, ne savęs.

Laimingas! kurs savo padėtim džiugiai pasitenkina,
kurion įkurdino jį apvaizda maloninga;
ir netrokšta pakeitimo; o tik rūpinasi
taip gyventi, kaip kartą įsakė Tavo valia Dieviška.

Priešingai, ak, kaip baisiai tas bodisi savim,
ir įkyrus pats sau yra tokiame gyvenimo kely:
kuris, kuo esąs, nenori būti: o kažką rezga galvoje,
savoj smegeninėj iš savo norų tuštybės!

Toks niekad tyro džiaugsmo nepasieks,
nors iš įkarščio didžio nusidangintų į pasaulio kraštą:
net ir dvasios ramybė, ieškota rūpestingai,
Tavo, DIEVE, valios nuošalėj pražus, ir pelnytai.

Teesie Tavo valia, DIEVE! nes visi sielvartai
savo šaltinį ir pradžią ima, be abejonės, [iš to,]
kad nenori ar nemoka žmogus Tavo noro laikytis,
bet Tavo valią Aukščiausią link savo valios kreipia.

³ Likimo deivė Fortūna dažnai vaizduojama su kamuoliu rankoje. Mestas dešine ranka, jis neša sėkmę, mestas kaire – nesėkmę. Plg. Motiejus Kazimieras Sarbievijus, *Lyrika*, I, 13. (Už pastabą dėkoju prof. Eugenijai Ulčinaitei).

Šitas murma dėl gyvenimo būklės; anas dėl blogų metų skundžiasi:
šitam sunki pilietybė, anas nepatenkintas laipsniu;
šitas – žmona, ana – vyras; ir jei būtų galima,
rasi Tavo valia imtų prekiauti.

Tas [sako, kad] džiaugtųsi gyvenimo nepažinęs, keikia įsčias Motinų;
tie priekaištuoja dėl mirties savo, bičiulių, vaikų:
šis dėl vieno, anas dėl kito, o tas dėl trečio steni;
nors visus tuos kauliukus Tavoji meta ranka.

Iš Tavęs mirtis ir gyvenimas; skurdas, perteklius;
naktis ir diena; kova ir ramybė; ir visi atsitikimai:
Tu Ponas, visa tvarkantis: viena tik nuodėmė negali
būti iš valios tavo: *Teesie Tavo valia, DIEVE.*

Teesie Tavo valia, DIEVE! nes žmogus klysta lengvai,
ant Tavo potvarkių niekad klaidos šešėlis nekris:
tu žinai geriau, kas geriausia; žmogus – kaip kvaili vaikai,
turtinę sodžių apleidžia, o paskui obuolį lekia.

Teesie Tavo valia, DIEVE! mat jeigu visur [ir visada]
viskas vyktų pagal mano valią, man blogai pasibaigtų:
valia mano nepasotinama: o jei atsiduosiu tavajai;
kartėlis apsals, viskas ims klotis lengvai.

Teesie Tavo valia DIEVE! ko trokšti iš manęs?
Padaryk, kad pagal Tavo norą gyvenčiau kukliai:
duok man išminties tavo įstatymams pažinti:
nenoriu, nenoriu sau priklausyti; nei siela, nei kūnu!

Nenoriu, nenoriu sau priklausyti nė vienu kraujo lašu,
nei laike, nei amžinybėje, Pone bet kurios valios!
ką ir kalbėti! – net jei galėčiau eiti imtynių su valia Tavąja,
jei galėčiau ją palaužti! et, [vis tiek] nenoriu sau priklausyti!

Teesie Tavo valia, DIEVE! jei kalba pakrypo apie mano troškimus,
nenoriu savyje turėti nė mažiausios savo dalies;
[tu] trokšti visos širdies: kas savyje sau
nors mažą kąsnelį slepia, nieko Tau neduoda.

Ir nors kartais žmogus, troškimo pagautas,
prašymais nešinas [maldomis] gali sklęsti Tavęsp, mano DIEVE;
vis dėlto kiekvienas tuojau savo skrydį šitaip pakreipti privalo:
tebūnie ne taip, kaip aš trokštu, bet taip, kaip trokšti Tu.

Teesie Tavo valia, DIEVE! nes Tavo, Pone,
valia negali mummyse išsipildyti,
kol žmogus sau priklauso ir kol savo geidulių
taip toli, kaip vakarai nuo rytų, nenusviedžia.

Teesie Tavo valia manyje! per mane ir iš manęs;
ar su manimi pasielgsi atšiauriai ar maloniai;
ar mano valtį ims nešti palankūs vėjai,
ar sudaužys į šipulius įsisiautėjusios bangos.

Teesie Tavo valia, Dieve! nori? laikyk mane sveiką!
Nenori? Čia pat priimsiu ligą iš tavo rankų.
Nori mano mirties? noriu mirties; nori gyvenimo? tegyvensiu;
ko tik ir kaip tik Tu nori, noriu iš tiesų.

Teesie Tavo valia, Dieve! nori, kad būčiau paniekinta?
Labiau noriu būti paniekinta, nei galinga;
nori, kad elgetaučiau? elgetauti man bus maloniau
nei į Karalių Sostą būti pasodintai.

Noriu to, noriu amžinai, ką tu prieš amžius su manimi,
niekinga nusidėjėle, padaryti nusprendei:
suk mane kaip malūnėlį; svaidyk kaip kamuolį;
minkyk kaip puodžius molį: viskas bus miela!

Bus miela: ar mane paversi vien paniekai,
ar garbei ir iškilmingumui skirtu indu:
man gana, net pernelyg gana man šios lemties:
būti tavo rankose pagal tavo valią.

Ką ten, – jeigu žinočiau, o šito būti negali,
kad galėjai kada norėti mano pražūties, DIEVE:
net jei būčiau pačiam Danguje, iš Dangaus pabėgčiau
iš sostinės visokios prabangos stačiai į pragaro ugnį.

Teesie Tavo valia visada, daugiavaldi DIEVE,
be jokios išimties, be jokių ribų:
Tu širdies mano Šeimnininkas, valdyk mano valią, juk štai
aš dėl Tavęs – ak! Trokštu būti iš savęs išstremta.

Tu prasiskverbk į mane, tu viešpatauk: kad Tavęs trokščiau
ne sava valia, bet valia Tavąja:
nes dažnai mano valia ieško savęs Tavyje:
aš nenoriu sau priklausyti Tavyje, nenoriu sau priklausyti savyje.

Noriu Tavęs norėti dėl Tavęs, ne dėl savo valios:
nes nuostabiai skanus esi mano alkanai sielai:
nenoriu Tavęs dėl savęs: kur ten, – jei nutuokčiau,
kokia yra Tavo valia, ir Tave dėl Tavęs apleiščiau.

Tavąja valia, DIEVE, noriu, kad [manoji] valia būtų kaip KRISTAUS;
ir tokia, kaip nesuteptosios MARIJOS, kai ji pakluso,
ir tokia, kaip visų Šventųjų, kurie taikėsi
ir per amžius taikysis prie Tavo Švento noro.

Teesie Tavo valia, DIEVE! Padaryk, kad su tavo vienatiniu
Sūnumi visuomet galėčiau neklysdama susišūkauti:
o! Kursai viešpatauji Danguje, Žemėje, po Dangumi,
Tavo valią tepaversiu, Tėve, savo valgiu, savo duona.

Parengė ir vertė Giedrė Šmitienė

Trys Baroko saulėlydžio literatai: Pranciška Uršulė Radvilienė, Konstancija Benislavska, Juozapas Baka, Chrestomatija,
Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2003, p. 51–65.